

OPINIÓ

Quan parlem d'agricultura i alimentació, poques vegades fem referència al paper clau que les dones han tingut i tenen en la producció, la distribució i el consum dels aliments. Com tot treball de cures, el menjar ha quedat relegat al bagul dels invisibles. Però, l'agricultura i l'alimentació tenen nom de dona, i és imprescindible visibilitzar i donar valor al que mengem i a com mengem assenyalant que això és cosa de tots.

El cultiu dels aliments, especialment les hortes a petita escala, ha estat tradicionalment un treball femení. Als països del sud, encara avui, entre un 60 i un 80% de la producció del menjar es troba en mans de les dones. Malgrat aquest fet, són les dones i les nenes, segons dades de la FAO, les que més passen gana: un 60% de la fam crònica les colpeja de ple. Per què? Les dones treballen la terra, la cultiven, en recol·lecten els aliments, però no tenen accés a la seva propietat, al crèdit agrícola... i, consegüentment, no reben el fruit del que produeixen.

Però no cal anar als països del sud per veure que el model agrícola i alimentari actual té un impacte negatiu en les dones: aquí, quantes pageses han treballat tota la vida al camp i, en canvi, no han constatat mai en cap paper, no han cotitzat a la seguretat social. Vivim en un sistema patriarcal que invisibilitza i menysté el treball de les dones. L'agricultura i l'alimentació en són un exemple clar.

El model agroalimentari actual és irracional, no tan sols perquè es basa en aliments quilomètrics, quan podríem consumir-ne de proximitat; acaba amb la pagesia local, en lloc de

defensar un món rural viu; aposta per unes poques varietats agrícoles, quan es poden recuperar tantes llavors antigues; és addicta als pesticides i als transgènics, amb el que això implica per a la nostra salut i la del planeta, en comptes de fer agricultura ecològica... sinó que, a més, condemna a la fam i a l'anonimat a les que tenen un paper central en la producció del menjar: les dones.

Quan avui emergeixen arreu alternatives a una agricultura industrial i intensiva que ha fracassat, les dones tenen un paper central. Nova pagesia i en femení és la que trobem en molts llocs del territori, on dones pageses, sovint joves, es posen al davant de la finca i aposten per una altra agricultura i alimentació que situa al centre les persones i la terra. Grups i cooperatives de consum en què les dones tenen un pes central. Experiències d'aprofitament i reciclatge del menjar, "fogons mòbils" i cuines populars, amb dones al capdavant. Horts urbans, que ocupen solars i terrenys abandonats, amb una presència femenina important.

Alternatives que reivindiquen la sobirania alimentària, la capacitat de decidir, nosaltres (pagesia i consumidors), sobre el que es cultiva i el que mengem. Una alternativa que ha de ser necessàriament feminista i apostar per la igualtat de drets, reivindicant l'accés als mitjans de producció dels aliments (terra, aigua i llavors) en igualtat de condicions, tant per a homes com per a dones.

En recuperar l'interès pel que mengem, d'on ve, com ha estat produït... donem valor, un altre cop, a quelcom tan essencial com l'agricultura i l'alimentació. La compra del menjar i la cuina a casa continua sent, en bona mesura, territori de dones. Una feina, sovint, ni reconeguda ni valorada, però imprescindible, que sosté el treball productiu, que sí que valora el capital. Assenyalar-ne la importància, fer que compti, i deixar clar que és responsabilitat de totes i tots és el primer pas per començar a canviar les coses i fer que les nostres vides siguin més justes, sanes i, en definitiva, vivibles.

Article publicat inicialment en català a Etselquemenges.cat